

รูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Presentation and Accreditation Model for Non-Credit Short Courses at Surindra

Rajabhat University

พิมพ์ลดา วิศิษฐ์กิตติกร

Pimlada Wisitkittikhon

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Department of Educational Administration, Faculty of Education,

Surindra Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail : wisitkittikhon@gmail.com

วันที่รับบทความ 17 ตุลาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 27 สิงหาคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ 27 สิงหาคม 2569

บทคัดย่อ (Abstract)

การจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สังคม และบริบทของท้องถิ่น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบและขั้นตอนของการนำเสนอและรับรองหลักสูตร และ 3) พัฒนารูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต การศึกษาดำเนินการโดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ประกาศ ระเบียบ แนวทางการดำเนินงาน เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้น และเอกสารของมหาวิทยาลัย โดยคัดเลือกเอกสาร ตามเกณฑ์ด้านความเกี่ยวข้อง ความน่าเชื่อถือ และความสามารถในการตรวจสอบแหล่งที่มา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสังเคราะห์เชิงประเด็น ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการนำเสนอ และรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) โครงสร้างหลักสูตรหรือรายละเอียดหลักสูตร 3) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการหลักสูตร และ 4) การประเมินผลและติดตามการดำเนินงาน โดยมีกระบวนการพิจารณา 3 ระดับ ได้แก่ การพิจารณาของหน่วยงานต้นสังกัด การพิจารณาของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัย และการรายงานต่อสภาวิชาการ รูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้น ช่วยจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร เอกสารประกอบการพิจารณา และลำดับขั้นตอนการรับรอง ทำให้สามารถใช้เป็นแนวทางมาตรฐานสำหรับการจัดทำ ตรวจสอบ และนำเสนอหลักสูตร ระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัยได้อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : หลักสูตรระยะสั้น, การรับรองหลักสูตร, การเรียนรู้ตลอดชีวิต, หลักสูตรที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Abstract

Short courses outside the credit bank system are an important mechanism for promoting lifelong learning and developing skills that respond to the needs of learners, society, and local contexts. This study aimed to: 1) examine the presentation and accreditation process for non-credit short courses at Surindra Rajabhat University; 2) analyze and synthesize the components and procedures involved in the presentation and accreditation of such courses; and 3) develop a presentation and accreditation model for non-credit short courses. The study employed documentary research. Data were collected from academic documents, university regulations, announcements, operational guidelines, and documents related to short-course development and accreditation. Documents were selected based on relevance, credibility, and traceability of sources. Content analysis and thematic synthesis were employed to analyze and synthesize the data. The findings indicated that the model comprised four major components: 1) general information; 2) curriculum structure and course details; 3) curriculum development and implementation committees; and 4) evaluation and monitoring. The accreditation process consisted of three levels: consideration by the originating faculty or unit, consideration by the University's Academic Affairs Administration Committee, and reporting to the University Academic Council. The synthesized model clarifies the relationships among course components, supporting documents, and accreditation procedures, and can serve as a standardized guideline for the development, verification, presentation, and accreditation of non-credit short courses at Surindra Rajabhat University.

Keywords : Short Courses, Course Accreditation, Lifelong Learning, Non-Credit Courses, Surindra Rajabhat University

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และลักษณะของตลาดแรงงานในปัจจุบันส่งผลให้การเรียนรู้ มิได้จำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาในระบบที่นำไปสู่คุณวุฒิระดับปริญญาเท่านั้น แต่มีความจำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะด้านของผู้เรียน และนำความรู้หรือทักษะไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตได้ หลักสูตรระยะสั้นและการจัดการศึกษาในลักษณะ Non-degree จึงเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกช่วงวัย และเป็นช่องทางให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทิศทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศ ซึ่งมุ่งให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจและสังคม ขณะเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้นที่สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ และตลาดแรงงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีพันธกิจในการจัดการศึกษาและบริการวิชาการที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาท้องถิ่น และมีแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสังคม การจัดหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต จึงเป็นช่องทางหนึ่งในการขยายโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยหลักสูตรดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างจากหลักสูตรในระบบปริญญาทั้งในด้านระยะเวลาการเรียนรู้ จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

อย่างไรก็ตาม การจัดทำและนำเสนอหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหลายขั้นตอนและหลายหน่วยงาน ตั้งแต่การกำหนดแนวคิดและยกร่างหลักสูตร การจัดทำรายละเอียดหลักสูตร การพิจารณาของหน่วยงานต้นสังกัด การตรวจสอบเอกสาร การนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ และการรายงานต่อสภามหาวิทยาลัย หากไม่มีการจัดระบบองค์ประกอบ เอกสาร และขั้นตอนดังกล่าวให้มีความชัดเจน อาจทำให้ผู้พัฒนาหลักสูตรมีความเข้าใจแตกต่างกัน เกิดการจัดส่งเอกสารไม่ครบถ้วน การแก้ไขข้อมูลหลายครั้ง หรือเกิดความล่าช้าในกระบวนการพิจารณา

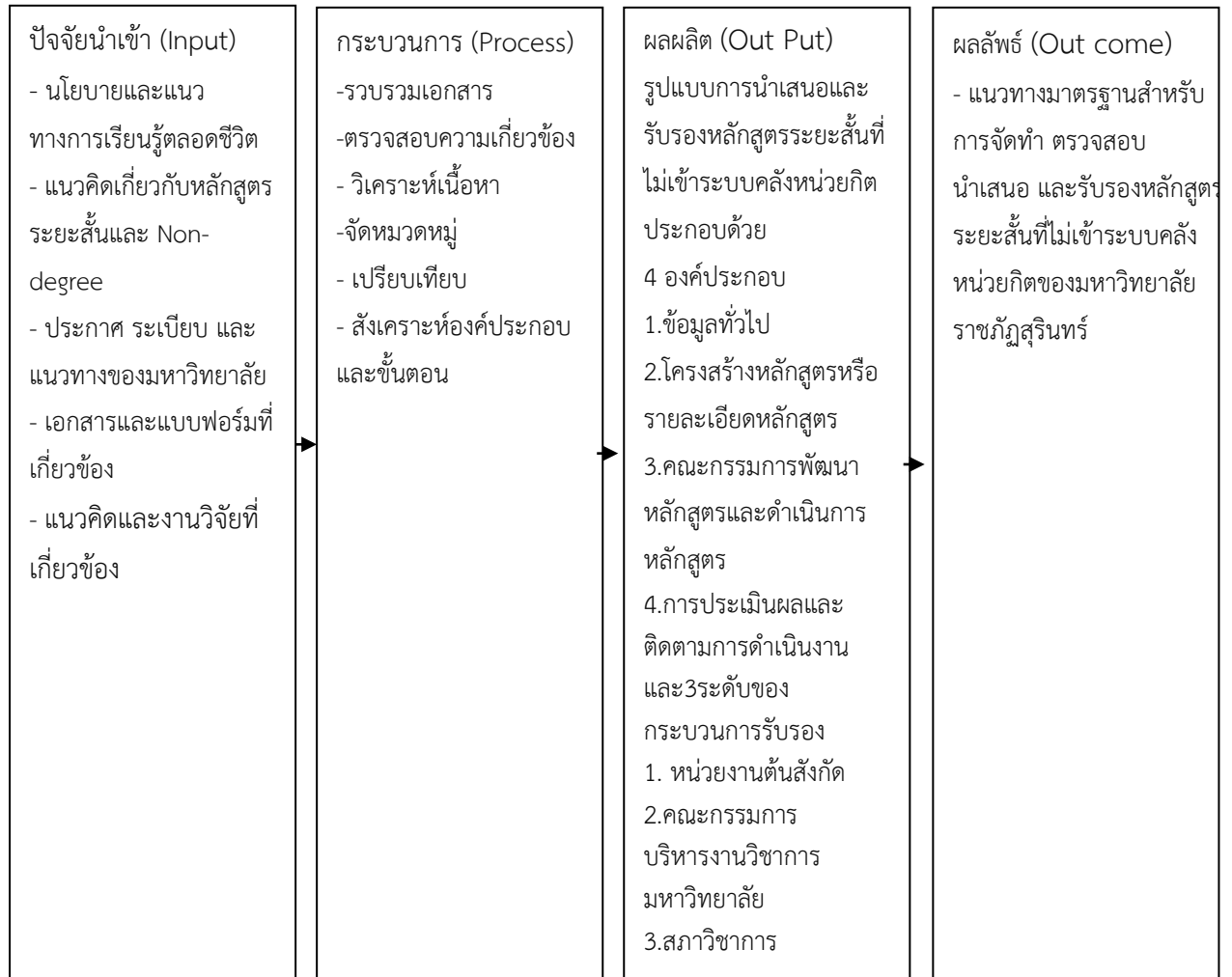
จากการทบทวนเอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่างานที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การพัฒนาวิทยากร และการบริหารจัดการฝึกอบรมเป็นสำคัญ ขณะที่ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเชิงระบบ สำหรับการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ภายในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะหลักสูตรที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ยังมีพื้นที่สำหรับการศึกษาและสังเคราะห์ให้เป็นแนวทางที่ชัดเจน ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบ ขั้นตอน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าวของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และสังเคราะห์เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางมาตรฐานในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นได้

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบและขั้นตอนของการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้แนวคิดการวิจัยเชิงเอกสารและการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น โดยกำหนดกรอบแนวคิดเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลนำเข้า กระบวนการสังเคราะห์ผลผลิต และผลลัพธ์ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็น การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบ รายละเอียด และกระบวนการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ ประกาศ ระเบียบ แนวทาง คู่มือ แบบฟอร์ม เอกสารการดำเนินงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและรับรองหลักสูตรระยะสั้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กลุ่มที่ 2 เอกสารวิชาการ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง กับหลักสูตรระยะสั้น การพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาแบบ Non-degree และการประเมิน ผลการเรียนรู้

กลุ่มที่ 3 เอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสาร นโยบาย แนวทาง และคู่มือจากหน่วยงาน ด้านการศึกษาและการพัฒนากำลังคนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระยะสั้น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร

เอกสารที่นำมาศึกษาคัดเลือกตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. เป็นเอกสารที่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้
3. เป็นเอกสารปฐมภูมิของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นเอกสารวิชาการที่มีแหล่งเผยแพร่ชัดเจน
4. มีสาระเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ กระบวนการพัฒนา การนำเสนอ การรับรอง หรือการประเมินหลักสูตรระยะสั้น
5. ตัดเอกสารที่มีข้อมูลซ้ำหรือไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ออกจากการวิเคราะห์จำนวนเอกสาร ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกทั้งสิ้น 12 รายการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษารวบรวมเอกสารตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วจัดทำตารางสกัดข้อมูล โดยบันทึกสาระสำคัญของเอกสาร แหล่งที่มา ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักสูตร ขั้นตอนการดำเนินงาน เอกสารประกอบการพิจารณา และเงื่อนไข หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสังเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Synthesis) โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. อ่านและตรวจสอบข้อมูลจากเอกสาร
2. กำหนดหน่วยความหมายและรหัสข้อมูล (Coding)
3. จัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็น ได้แก่ องค์ประกอบหลักสูตร กระบวนการนำเสนอ เอกสารประกอบ และระดับการพิจารณา
4. สังเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและจัดทำเป็นรูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการสังเคราะห์ ใช้การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลจากเอกสารหลายประเภท โดยให้ความสำคัญกับเอกสารปฐมภูมิของมหาวิทยาลัยและเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก

ผลการศึกษา

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต

ผลการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญตั้งแต่การริเริ่มพัฒนาหลักสูตร การยกร่าง การพิจารณาให้ความเห็น การปรับปรุง และการนำเสนอเพื่อรับรอง

ผู้พัฒนาหลักสูตรอาจเป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในประเด็นที่ต้องการจัดการเรียนรู้ โดยนำความต้องการของผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย สังคม ท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบหลักสูตร จากนั้นจัดทำรายละเอียดหลักสูตรตามรูปแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด กระบวนการดังกล่าว สามารถสรุปเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาและยกร่างหลักสูตร

ผู้พัฒนาหลักสูตรจัดทำร่างหลักสูตร โดยพิจารณาองค์ประกอบ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป โครงสร้างหลักสูตร รายละเอียดเนื้อหา ผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล กลุ่มเป้าหมาย และข้อมูลด้านการบริหารจัดการ

ระยะที่ 2 การพิจารณาและปรับปรุงหลักสูตร

ร่างหลักสูตรเข้าสู่การพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความครบถ้วน และความเหมาะสมของรายละเอียดหลักสูตร และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงก่อนเสนอในระดับมหาวิทยาลัย

ระยะที่ 3 การนำเสนอและรับรองหลักสูตร

หลักสูตรที่ผ่านการพิจารณาในระดับต้นสังกัดเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบและนำเสนอต่อคณะกรรมการ ระดับมหาวิทยาลัย ก่อนรายงานต่อสภามหาวิทยาลัยตามขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยกำหนด

องค์ประกอบของหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต

ผลการสังเคราะห์พบว่า หลักสูตรระยะสั้นที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิตมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต

องค์ประกอบ	รายละเอียด
1. ข้อมูลทั่วไป	หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา สถานที่จัดการศึกษา จำนวนผู้เข้าศึกษาต่อรุ่น อัตราค่าลงทะเบียน แผนการเงิน การจัดสรร ค่าธรรมเนียม และงบประมาณ
2. โครงสร้างหลักสูตร/ รายละเอียดหลักสูตร	คำอธิบายเนื้อหาหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา สมรรถนะ/ผลลัพธ์การเรียนรู้ ระยะเวลา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. คณะกรรมการพัฒนา หลักสูตรและดำเนินการ	คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการหลักสูตร และวิทยากร/ผู้สอน
4. การประเมินผลและ ติดตามการดำเนินงาน	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ เป้าหมาย กลุ่มอุตสาหกรรมหรือกลุ่มผู้ใช้งานคน และอาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จหลักสูตร

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ข้อมูลทั่วไปทำหน้าที่กำหนดบริบทและความเป็นไปได้ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรกำหนดสาระและผลลัพธ์การเรียนรู้ คณะกรรมการและวิทยาการเป็นกลไกในการนำหลักสูตรไปดำเนินการ ส่วนการประเมินผลและติดตามทำหน้าที่ตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้หรือไม่

กระบวนการนำเสนอและรับรองหลักสูตร

ผลการสังเคราะห์พบว่า กระบวนการนำเสนอและรับรองหลักสูตรประกอบด้วย 3 ระดับหลักดังนี้

ระดับที่ 1 การพิจารณาของหน่วยงานต้นสังกัด

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการหลักสูตรจัดทำร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพิจารณา โดยคณะกรรมการบริหารงานวิชาการของคณะ/หน่วยงานต้นสังกัดทำหน้าที่พิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ และรับรองร่างหลักสูตรตามขั้นตอนของหน่วยงาน เมื่อมีข้อเสนอแนะ ผู้พัฒนาหลักสูตรดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และจัดเตรียมหลักฐานประกอบ เช่น รายงานการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ระดับที่ 2 การพิจารณาของมหาวิทยาลัย

คณะ/หน่วยงานต้นสังกัดนำส่งร่างหลักสูตรมายังสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนเพื่อดำเนินการตรวจสอบรูปแบบและเอกสารประกอบ จากนั้นจึงดำเนินการตามกระบวนการนำเสนอหลักสูตรต่อคณะกรรมการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัย

เอกสารสำคัญที่ใช้ประกอบการพิจารณา ได้แก่

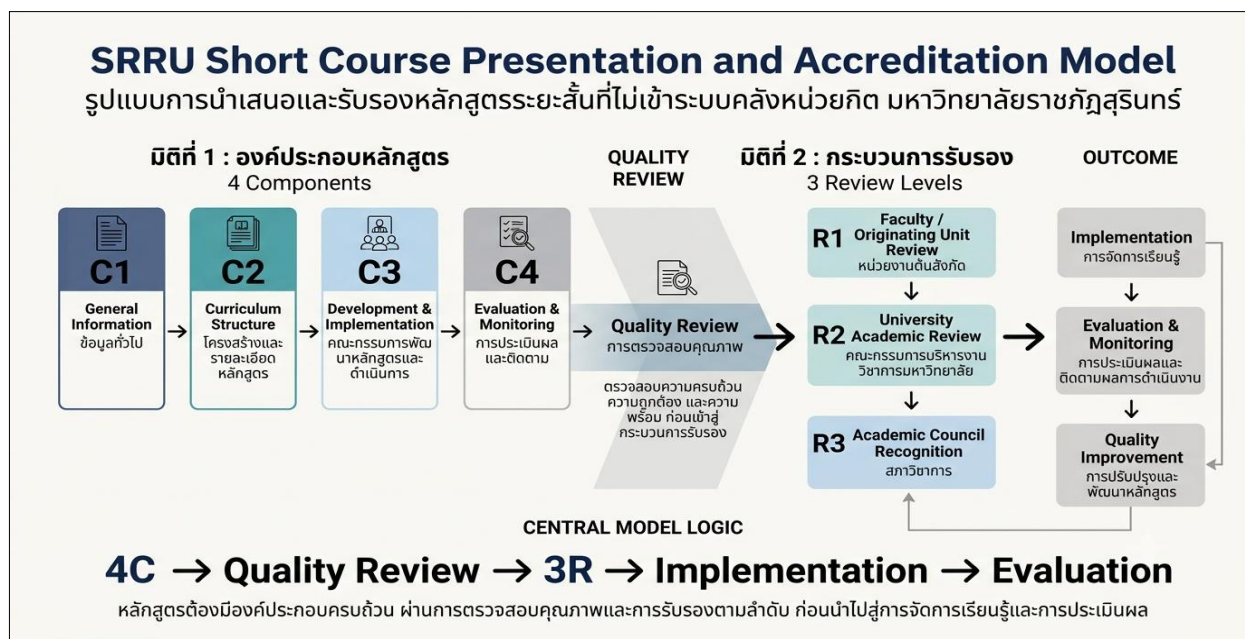
1. เอกสารหลักสูตร
2. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการ
3. รายงานการประชุมรับรองร่างหลักสูตรของหน่วยงานต้นสังกัด
4. เอกสารหรือสื่อประกอบการนำเสนอ
5. เอกสารอื่นตามที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนด

ระดับที่ 3 การรายงานต่อสภาวิชาการ

เมื่อหลักสูตรผ่านกระบวนการพิจารณาในระดับมหาวิทยาลัย สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนดำเนินการรายงานข้อมูลการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต ต่อสภาวิชาการมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์ เพื่อทราบและดำเนินการตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป

รูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรที่สังเคราะห์ขึ้น

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาสังเคราะห์รูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิตเป็น SRRU Short Course Presentation and Accreditation Model ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านองค์ประกอบหลักสูตร และ มิติด้านกระบวนการรับรอง

ภาพที่ 2 SRRU Short Course Presentation and Accreditation Model: รูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตร ระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้น ที่ไม่เข้าระบบคลังหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน และกระบวนการพิจารณา 3 ระดับ ผลดังกล่าว สะท้อนว่า การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นมิได้พิจารณาเฉพาะเนื้อหาหรือวิธีการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ต้องพิจารณา ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ผู้รับผิดชอบ ผลลัพธ์การเรียนรู้ และการประเมินผลควบคู่กันไป เพื่อให้หลักสูตร สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ

การกำหนดองค์ประกอบด้านสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งผลลัพธ์และการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้นซึ่งมีระยะเวลาการเรียนรู้จำกัด การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้ชัดเจนจะช่วยให้สามารถออกแบบเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินให้สัมพันธ์กันได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ จูรี ทัพวงษ์ และคณะ (2567) ซึ่งพบว่า การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ และการติดตามประเมินผลผู้เรียน ขณะที่ ปภาดา บุปผาสวรรค์ (2565) ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความต้องการด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะก่อนนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

นอกจากนี้ผลการศึกษาที่พบว่า กระบวนการนำเสนอและรับรองมีหลายระดับ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการพิจารณาหลายระดับทำหน้าที่เป็นกลไกในการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และความเหมาะสมของหลักสูตรก่อนนำไปดำเนินการจริง ขณะที่ยังงานศึกษาของ

พรรณี เขาแก้ว (2565) พบว่า การบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ให้ความสำคัญกับการออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล และการติดตามผล ดังนั้น รูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จึงมีลักษณะที่เพิ่มเติมจากการออกแบบและบริหารหลักสูตร โดยให้ความสำคัญกับ กลไกการตรวจสอบและการรับรองในระดับสถาบัน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการทำให้การจัดหลักสูตรระยะสั้นมีมาตรฐานและสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นยังมีข้อจำกัดเนื่องจากการเป็นกรศึกษาจากเอกสารและกระบวนการที่มหาวิทยาลัยกำหนด จึงยังไม่สามารถยืนยันประสิทธิผลของรูปแบบจากการทดลองใช้จริงได้ นอกจากนี้คุณภาพของหลักสูตรยังขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้พัฒนาหลักสูตร คุณภาพของวิทยากร ความเหมาะสมของวิธีประเมินผล และการติดตามผลหลังการอบรม

ดังนั้น การนำรูปแบบไปใช้ควรมีการพัฒนาเครื่องมือสนับสนุน เช่น Checklist การตรวจสอบหลักสูตร เกณฑ์ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ และระบบติดตามผล เพื่อให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสามารถนำไปสู่ การประกันคุณภาพการศึกษา ได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. จัดทำคู่มือมาตรฐานการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น โดยกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร เอกสารประกอบ และลำดับขั้นตอนการนำเสนอให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งมหาวิทยาลัย
2. จัดทำ Checklist การตรวจสอบหลักสูตรก่อนเสนออวาระ โดยตรวจสอบอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป โครงสร้างหลักสูตร ผู้รับผิดชอบ และการประเมินผลและติดตาม
3. กำหนดจุดควบคุมคุณภาพในแต่ละขั้นตอน เช่น การตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารก่อนส่งเข้าสู่การพิจารณา และการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล
4. พัฒนาเกณฑ์กลางสำหรับการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ เพื่อให้หลักสูตรระยะสั้นแต่ละหลักสูตรสามารถกำหนดและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ได้อย่างมีมาตรฐานและเปรียบเทียบได้ในระดับหนึ่ง
5. จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรระยะสั้นของมหาวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ การติดตามผล และการปรับปรุงหลักสูตรในอนาคต
6. พัฒนาระบบติดตามผลหลังการจัดหลักสูตร เช่น การติดตามการนำความรู้หรือทักษะไปใช้หลังจบหลักสูตร 3-6 เดือน เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น
2. ควรทดลองใช้รูปแบบกับหลักสูตรระยะสั้นที่เปิดดำเนินการจริง และเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

3. ควรศึกษาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและบริบทท้องถิ่น

4. ควรศึกษาประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการบริหารจัดการหลักสูตรระยะสั้น ทั้งด้านงบประมาณ จำนวนผู้เรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้ และผลตอบแทนที่เกิดขึ้นต่อมหาวิทยาลัยและผู้เรียน

5. ควรศึกษาผลลัพธ์ของผู้เรียนหลังผ่านหลักสูตร เช่น การนำความรู้ไปใช้ การประกอบอาชีพ การพัฒนาทักษะ และการเปลี่ยนแปลงด้านสมรรถนะ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ผู้ศึกษาพบว่า การนำเสนอและรับรองหลักสูตรระยะสั้นที่มีประสิทธิภาพควรพิจารณา 2 มิติร่วมกัน ได้แก่

มิติที่ 1 “หลักสูตรต้องมีอะไร” — 4C

C1 ข้อมูลทั่วไป

C2 โครงสร้างและรายละเอียดหลักสูตร

C3 ผู้รับผิดชอบและการดำเนินการ

C4 การประเมินผลและติดตาม

มิติที่ 2 “หลักสูตรต้องผ่านอะไร” — 3R

R1 หน่วยงานต้นสังกัด

R2 คณะกรรมการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัย

R3 สภาวิชาการ

จึงสังเคราะห์เป็น

SRRU Short Course Presentation and Accreditation Model

4C → Review → 3R → Implementation → Evaluation

รูปแบบดังกล่าวมิได้มุ่งเฉพาะการกำหนดรายการเอกสารหรือขั้นตอนการเสนอหลักสูตร แต่เป็นการเชื่อมโยงองค์ประกอบหลักสูตร + กลไกการตรวจสอบ + กระบวนการรับรอง + การนำไปใช้ + การติดตามผลให้เป็นกระบวนการเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

จुरี ทัพวงษ์ และคณะ. (2567). รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 9(1), 37.

ปภาดา บุณยธรรมรงค์. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากรวัยทำงานรองรับการจัดการความเสี่ยงและภัยพิบัติ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความเสี่ยงและภัยพิบัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณี เขาแก้ว. (2565). การพัฒนารูปแบบบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบบูรณาการกับงานอาชีพโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร., 10(5), 2130.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. ([2564]). คู่มือการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สุรินทร์. ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ 113/2564 เรื่องหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น. สุรินทร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/pqaX5>. สืบค้นวันที่ 26 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2569.

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ 162/2564 เรื่องแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น. สุรินทร์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/VrIHw>. สืบค้นวันที่ 26 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2569.

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ 163/ 2564 เรื่องการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น (ฉบับที่ 2). สุรินทร์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/lCuBz>. สืบค้นวันที่ 26 เดือนสิงหาคม 2569.

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ 321/2563 เรื่องการจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น. สุรินทร์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/VrIHw>. สืบค้นวันที่ 26 เดือนสิงหาคม 2569.

แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566–2570. ข, [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/4d2Gr>. สืบค้นวันที่ 26 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2569.

ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ว่าด้วยการรับและจ่ายเงินค่าธรรมเนียม การจัดการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น. สุรินทร์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/jTSY8>. สืบค้นวันที่ 26 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2569.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.). (2564).

Lifelong Learning แผนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้คนไทยพร้อมรับทุกวิกฤตสถานการณ์โลก.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/Tv6BE>. สืบค้นวันที่ 26 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2569.